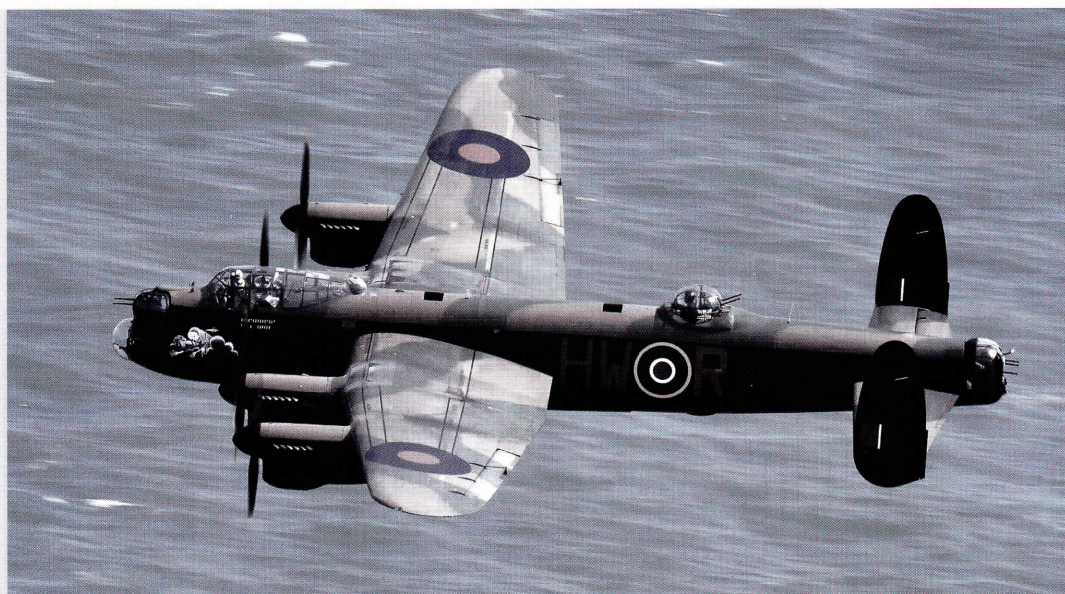

Een Avro Lancaster zoals het exemplaar dat in Bergentheim is neergestort.

De Lancaster van Bergentheim

waar de meiden waren. Ook dat viel snel op, dus ook daar kwam de politie in actie. De jongens probeerden dan de politie te slim af te zijn door richting de Höltekerk te racen en via de doorgang langs het fietsenhok bij de kerk er tussenuit te komen, wat altijd lukte als ze door een auto gevolgd werden. Later kwam ook de politie op snelle brommers en was deze vluchtroute verleden tijd.

Op een zekere dag toen de school uitging was de uitgang geblokkeerd door de politie om alle brommers te controleren. "Jongens kom er maar uit", riepen ze. Wat natuurlijk niet gebeurde door degene die wist dat zijn brommer niet aan de eisen voldeed. Het gevolg was dat er die nacht veel brommers in het fietsenhok zijn blijven staan. Nadien zijn de meeste brommers weer in originele staat hersteld, en reed men in en rond Hardenberg niet sneller dan toegestaan. Het gezag was de grote winnaar.

Voor zover ik mij kan herinneren zijn er in die periode zes brommers in een samengeperst pakje bij de eigenaar thuisbezorgd en is er voor duizenden guldens aan boetes betaald.

Al met al een mooie en spannende tijd en naar ik later van een agent hoorde was het ook voor hen een spel om ons te slim af te zijn.

Bert van den Poll

"Jump, jump!" schreeuwt 1e piloot Harold tegen Christopher en Benjamin. Maar het lukt hem niet om boven het jankende geluid van de motoren die in overdrive staan uit te komen. Hij duikt uit het ontsnappingsluik, het donker tegemoet. Zijn navigator, Gerald Hood, was al voor hem gesprongen, maar in het donker lukt het Harold niet om de parachute van Gerald te ontwaren. Zijn aangeschoten Lancaster laat een lichtspoor van vlammen en rook achter. In de verte ziet hij het crashen in een grote vlammenzee.

Stilte.

Het was midden in de nacht. Half twee. Op 13 augustus 1944. De Lancaster is neergestort in het buitengebied van Bergentheim. De missie, het bombarderen van de industrie in Braunschweig, was uitgevoerd. Maar niet zonder schade. Eerst werd het vliegtuig door het afweergeschut bij Braunschweig licht geraakt. Maar het experimentele navigatiesysteem aan boord van de Lancaster, voorloper van radar, bleek veel onnauwkeurigheid te bevatten. Daardoor vlogen ze niet langs Hannover, maar helaas juist over Hannover. Daar liepen ze de tweede, ernstiger schade op. Als gevolg daarvan kwam er grote brand aan boord. Noodgedwongen moesten ze een brandstoftank laten vallen. Al wetend dat daardoor Engeland niet meer gehaald zou worden, werd koers gezet naar Nederland. Liever daar de noodlanding maken, met hoop op hulp van het verzet, dan landen in het geheel vijandige Duitsland.

Door de brand aan boord was de Lancaster midden in de nacht goed te zien voor de Messerschmitt die boven Enschede patrouilleerde. De Messerschmitt, piloot Robert Koch, wist de Lancaster snel te naderen. In een laatste poging het

De gedenkplaat voor Gerald Hood in Zenderen

mitrailleurvuur van de Messerschmitt te ontwijken maakte de Lancaster nog een laatste rol, wat tegelijk ook het begin van de crash betekende.

Vier mannen kwamen om bij de crash: Christopher Holland (extra piloot, 21 jaar, meevliegend om ervaring op te doen), Benjamin Ramsden (2e piloot, 31), Robert Stanley Williams (mid-schutter, 25 jaar) en Laurence Roy Watts (radio-officier, 23 jaar). De eerste drie hadden al wel het vliegtuig verlaten maar werden waarschijnlijk bewusteloos geslagen door een laatste explosie. Zij werden met de parachute nog in de rugzak nabij de crash site gevonden. Laurence werd bij het ruimen onder het wrak gevonden, halverwege het ontsnappingsluik. Allen kregen een oorlogsgraf in Hardenberg. Vier mannen wisten op tijd het vliegtuig te verlaten: Harold Paston Williams (1e piloot), Bruce Arnold David (achterste schutter), Gerald Hood (navigator) en John Downie (technicus). Dankzij hen weten we ook hoe het precies is gegaan.

Eén van de overlevenden, navigator Gerald Hood, kwam aan zijn parachute neer. Hij had brandwonden aan zijn benen. Was hij het die bij Rosink achter de boerderij was geland en met hulp van dominee Dijkhuis via het verzet werd weggeleid? Van hem is in ieder geval uitvoerig bekend waar hij is ondergebracht: eerst in Nijverdal, toen in Rijssen en later weer in Nijverdal bij familie Van der Wal. Van hem is ook bekend hoe hij later werd verraden en werd afgevoerd naar de gevangenis in Almelo (waar overigens ook de mannen van de verzetsgroep in Bergentheim zijn geweest). Daar werd hij ondervraagd door de SD-officier Georg Otto Sandrock. Dat gebeurde in opdracht van Untersturmführer Paul Hardegan, die bekend stond om zijn wrede omgang met

gevangenen. Deze Paul Hardegan besloot uiteindelijk ook tot de executie van Gerald Hood. Gerald hield namelijk vol dat hij in de omgeving van Nijverdal was neergestort om geen andere gegevens van Bergentheim vrij te geven. Maar Hardegan wist dat in de omgeving van Nijverdal geen Lancaster in de buurt was neergestort. Hood moest dus een spion zijn, meende Hardegan, en zou dan ook geëxecuteerd moeten worden. Dat gebeurde in Zenderen. Later werd Gerald Hood herbegraven in Almelo, waar hij een oorlogsgraf kreeg.

Deze gebeurtenis wordt jaarlijks herdacht in Zenderen en in Engeland bij de school waar Gerald Hood leerling is geweest. Maar is het ook in Bergentheim, dus waar de Lancaster is gecrasht, bekend? Wordt daar ook het offer van deze gevallen van de Lancaster herdacht?

In 2025 is het 80 jaar geleden dat onze omgeving, dus ook Bergentheim, is bevrijd. Dat wordt gevierd tijdens de festiviteiten van de Oranjevereniging. Als onderdeel van de activiteiten is het de bedoeling om een uitgebreide tentoonstelling in de Bo te gaan maken. Over wat er in Bergentheim is gebeurd in en na de oorlogstijd. Over de verzetsgroep, waarvan de NOS een indrukwekkende documentaire heeft gemaakt met de titel "De 46 van Rademakersbroek". Over de boot Linqunda, die in de oorlog is verborgen gehouden in Bergentheim en die ter gelegenheid van de activiteiten in 2025 opnieuw naar Bergentheim zal komen(!). En over de Lancaster van Bergentheim. Met opzienbarende informatie over de missie, de omgekomen mannen én de overlevenden.

Opdat we niet vergeten.

Henry Kompagnie

Mocht u relevante informatie of materiaal hebben, geef het dan door aan Henry Kompagnie, zodat het in de tentoonstelling een plaats kan krijgen.

Henry Kompagnie

Baron Mackaystraat 19
7691 DB Bergentheim
henry.kompagnie@gmail.com
06-23460463